

Hans Andreas Gangsaas

Glastadheia Terrasse 2
4900

Saksbehandler, innvalgstelefon

Lasse Svenstrup Andersen, 37 01 75 28

U.off. jf.offl. § 13, jf. fvl. § 13

Avgjørelse miljørettet helsevern - Gladstadheia terrasse, bihold

Hans A. Gangsaas påklaget den 05.12.2018 Tvedestrand kommunens vedtak av 16.11.2018, sak 2018/1101 om bihold på Gladstaheia terrasse.

Vedtaket var fattet av kommunelegen etter delegasjon fra rådmannen. Kommunelegen behandlet klagen 17.12.2018. Klagen ble behandlet på nytt uten at den ble tatt til følge, og kommunelegen oversendte den til Fylkesmannen som klageinstans for endelig avgjørelse.

Fylkesmannens vedtak

Fylkesmannen stadfester Tvedestrand kommune sitt vedtak av 16.11.2018, jf vedtaket datert 17.12.2018 om å ikke ta klagen til følge.

Kort sammendrag av sakens faktum og hva det klages på

Klagen gjelder bihold i tettbygd strøk. Klagene er rettet mot birøkter Trygve Sjøstad Nilsen, som har en bigård med 3 bikuber på sin eiendom på Glastadheia Terrasse 4. Det klages på stor tetthet av bier på eiendommene, ulemper i form av at klesvask og bil blir tilgriset av bieavføring, biestikk, frykt for å bli stukket, mangel på trivsel og sverming, samt redusert livskvalitet grunnet naboens bihold. Klagen er fremsatt av nabo Hans A. Gangsaas som krever at bigården flyttes.

Det er i alt 3 bikuber, og avstanden til Gangsaas (klagers) eiendom er 30 meter. Det er 49 meter til nærmeste hushjørne. Det er ca. 50 meter fra bikubene til den andre naboen Ekedals eiendomsgrense og hus.

I sin klagebehandling har kommuneoverlegen ikke funnet grunn til omgjøring eller oppheving av vedtaket. Kommunen viser til at forskrift om miljørettet helsevern, som er hjemlet i Folkehelseloven, kommer til anvendelse dersom et forhold etter en helsefaglig vurdering kan påvirke helsen negativt og ikke er helt uvesentlig. Kommunelegen skriver i sitt vedtak av 16.11.2018:

Forhold som ikke går utover dagliglivets alminnelige risiko vil ikke omfattes av forskriften. Forhold som etter en helsefaglig vurdering må anses å være av liten betydning vil altså være innenfor det som aksepteres. Det er også et krav om at et vedtak i en sak skal stå i forhold til en helsegevinst man eventuelt oppnår. Det betyr at dersom kommunen skal kreve at biholdet til din nabo skal opphøre, må det forsvares med at helsegevinsten er så stor at ulempen ved å kreve opphør av biholdet kan forsvares med dette.

Det rettslige grunnlaget for Fylkesmannens behandling av saken

Bestemmelser om miljørettet helsevern finnes i kapittel 3 i lov av 24.06.11 nr. 29 om folkehelsearbeid. I lovens § 8 første ledd heter det at:

Miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen. Disse omfatter blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.

Lovbestemmelsene er utdypet i forskrift av 25.04.03 om miljørettet helsevern. I forskriftens § 9 spesifiseres nærmere ulike typer av helsemessige ulemper som virksomhet eller eiendom kan påføre omgivelsene. Her nevnes bl.a. høyt støynivå, forurensing i form av utslipp og luktplager.

Bestemmelsen retter seg mot ulike former av virksomhet som kan ha direkte og indirekte virkning på helsen, og som kan medføre en belastning for omgivelsene.

Formålet med forskriften er å fremme folkehelse og bidra til gode miljømessige forhold. Arbeid med miljømessig helsevern er et ledd i arbeidet for å fremme helsen og forhindre at det oppstår helseproblemer. Forskriften skal sikre befolkningen mot faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Av lovens § 9 framgår at kommunens ansvar og oppgaver etter loven kan delegeres etter bestemmelsene i kommuneloven.

Med hjemmel i lovens § 14 kan kommunen gi pålegg om retting. Den kan:

pålegge forhold ved en eiendom eller virksomhet i kommunen rettet hvis forholdet direkte eller indirekte kan ha negativ innvirkning på helsen, eller er i strid med bestemmelser gitt i medhold av dette kapittel.

Saksbehandling i saker om miljørettet helsevern skal følge forvaltningsloven (fvl). En sak skal være tilstrekkelig opplyst, før avgjørelse fattes (jf. fvl § 17). Ved klage skal kommunen vurdere om klagen gir grunnlag for å omgjøre eller oppheve vedtaket (jf. fvl § 33).

Etter folkehelselovens § 19 er fylkesmannen klageinstans for kommunens vedtak vedrørende miljørettet helsevern. Forskriftens § 16 utdyper klageadgangen, det heter her bl.a.:

Har noen bedt kommunen gi pålegg om konsekvensutredning, retting eller stansing av virksomhet eller eiendom, ----- er avgjørelsen enkeltvedtak selv om pålegg ikke blir gitt.

Fylkesmannen kan prøve alle sider av saken og kan stadfeste, oppheve eller omgjøre kommunens vedtak, jf. fvl. § 34.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen legger til grunn at kommuneoverlegen i Tvedestrand har delegert myndighet som kommunelege etter folkehelselovens § 9 for behandling av saker om miljørettet helsevern.

Spørsmålet i denne saken er om det aktuelle biholdet omfattes av bestemmelsene om miljørettet helsevern. Det avgjørende er en konkret vurdering av mulig helsekonsekvens i dette enkelte tilfelle, der antallet bikuber og avstand til naboene må regnes med.

Dersom forholdet faller inn under loven, så skal et vedtak i en sak stå i forhold til en helsegevinst man eventuelt oppnår. Det betyr at dersom biholdet skal kreves opphørt, må det forsvares med at helsegevinsten for klager er så stor at ulempen ved å kreve opphør av biholdet kan forsvares med dette.

Ved å ha bihold i et nabolag øker antall bier som flyr omkring i området. Risikoen for å bli stukket vil naturlig nok øke med antallet bier. Kommunelegen skriver:

«Biene i denne saken er av typen Buckfast, som er en framavlet bietype med tanke på gode egenskaper, herunder gemytt.»

Dette understøttes av Norsk birøkerlag, som skriver om denne bierasen på sine hjemmesider:

De er snille og utmerker seg med ekstremt lav svermetrang, noe som verdsettes høyt både blant hobby- og yrkesbirøktere.

Birøker Trygve Sjøstad opplyser [redacted] allergi mot biestikk, [redacted] [redacted] Han har etter Fylkesmannens vurdering tilpasset biholdet til naboen både ved plassering av bikubene og ved valg av bierase.

Kommunelegen har undersøkt hvordan biholdet påvirker naboer som ikke er involvert i klagesaken og som bor i nærheten, bla en naturbarnehage som ligger 100 meter unna. Bier vil naturlig holde seg i en avstand inntil 1 km (eventuelt mer) fra kubene. Kommunelegens undersøkelser viste at biene ikke har noen sterk negativ påvirkning i nabolaget:

Tilbakemeldingen er at to naboer opplever biholdet som henholdsvis litt ubehagelig, som en ekstra belastning og noe plagsomt, mens 4 naboer inkludert barnehagen ikke opplever noen plager eller sjenanse.

Dette indikerer at biholdet først og fremst påvirker de nærmeste naboene.

Veps og bier finnes i vill tilstand rundt oss hele tiden i sommerhalvåret. Det er en daglig risiko for å bli stukket av insekter. Konsekvensene av å bli stukket blir mer dramatiske for de som ikke tåler stikk. Risikoen for stikk er det vanskelig å gjøre noe med og noe som vi må leve med. Sverming kan naturlig forekomme, og må derfor også tåles når det er snakk om 3 bikuber.

Insektenes betydning for pollinering av blomster, trær og andre planter er enormt stor. Oppmerksomheten rundt bienes levekår og miljøet er økende. Biene har en viktig funksjon i naturen. Det tilrettelegges for bihold også i bymessige strøk, og det forskes på insekters levevilkår og betydning i en verden der insekter er i tilbakegang. Det må legges til grunn at bienes nyttefunksjon er stor, og at det skal mye til for å begrense deres leveområder.

Det legges til rette for bihold også i tettbygde strøk. «ByBi»-prosjektet i Oslo med 400 medlemmer er et eksempel på at bikuber kan etableres og driftes også i tettbygde strøk. Oslo kommune delte i 2017 ut tilskudd for flere millioner kroner for etablering av bikuber i byen.

Folkehelseloven kan komme til anvendelse dersom en generell vurdering tilsier at et tiltak kan ha negativ helseeffekt for en viss andel av kommunens innbyggere.

Etter Fylkesmannens vurdering må man i nabolag med eneboliger som ligger ca. 50 meter fra hverandre, akseptere at det finnes en eller flere bikuber. I dette tilfellet er det tale om tre bikuber, og dette er godt innenfor det naboer må tåle. Risikoen for stikk blir større, men det skal et større antall med bikuber for at dette blir et helseproblem. Dette gjelder også om man blir syk av bistikk. Dersom det var tale om et større antall bikuber, ville vurderingen av belastningen for naboene kunne bli annerledes.

Aksepten for bigården i nærheten av bolighus understøttes av dommer fra Lister tingrett fra 2011. I denne saken var det naboloven som var hjemmelsgrunnlag for kravet om å fjerne biene. Dommen er likevel relevant da den uttaler seg om hva naboer må tåle. Retten uttalte om bihold i nærheten av bolighus der naboene opplevde bieskit som et problem, og forhøyet risiko for bistikk.:

«Retten har forståelse for at fenomenet, selv om det neppe representerer noe hygienisk problem, kan oppleves uestetisk og plagsomt. Retten har også forståelse for at enkelte opplever en frykt for å bli stukket, selv om det rasjonelle grunnlaget for en slik frykt er lite. Selv om noen kan være allergiske mot bistikk, kan virksomheten i seg selv ikke betegnes som farlig.»

Fylkesmannen kan ikke se at bihold i denne saken medfører vesentlig økt helserisiko. Forholdet vil derved ikke falle inn under folkehelseloven. Fylkesmannen har ikke vurdert saken i forhold til naboloven. Når det gjelder forskrift om birøkt så er det mattilsynet som er ansvarlig for oppfølging for å sikre god hygiene i birøkt.

Fylkesmannens vedtak

Fylkesmannen stadfester Tvedestrand kommunes vedtak.

Fylkesmannens vedtak i klagesaken kan ikke påklages til overordnet forvaltningsorgan, jf. fvl. § 28. En part har med visse unntak rett til å se sakens dokumenter, jf. fvl. §§ 18 og 19.

Klager blir informert om vedtaket ved gjenpart av dette brev.

Med hilsen

Med hilsen

Anne Sofie Syvertsen (e.f.)
fylkeslege

Lasse Svenstrup Andersen
seniorrådgiver
Helse- og sosialavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Trygve Sjøstad Nilsen

Glastadheia Terrasse 4 4900 Tvedestrand

Jan Roger Ekedal

Glastadkleiva 36 4900 Tvedestrand

Tvedestrand kommune

Postboks 38 4901 TVEDESTRAND